

HỌC TẬP TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ TIẾT KIỆM VÀ THỰC HÀNH TIẾT KIỆM

■ ĐẶNG HẰNG THU PHƯƠNG (*)

Trong các bài nói chuyện, bài viết của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đề cập nhiều đến tiết kiệm và thực hành tiết kiệm. Người đã luận giải kỹ các nội dung về tiết kiệm và thực hành tiết kiệm, đồng thời cũng chỉ ra rằng công tác thực hành tiết kiệm, chống lãng phí là một nhiệm vụ quan trọng và luôn luôn phải thực hiện mọi lúc, mọi nơi.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, tiết kiệm là không xa xỉ, không hoang phí, không bừa bãi. Tiết kiệm không phải là bủn xỉn, mà những việc ích lợi cho đồng bào, cho Tổ quốc, thì bao nhiêu công, tốn bao nhiêu của cũng vui lòng. Tiết kiệm là tích cực. Tiết kiệm không phải là ép bộ đội, cán bộ và nhân dân nhịn ăn, nhịn mặc. Trái lại, tiết kiệm cốt để giúp vào tăng gia sản xuất, mà tăng gia sản xuất là để dần dần nâng cao mức sống của bộ đội, cán bộ và nhân dân. Nói theo lối khoa học, thì tiết kiệm là tích cực, chứ không phải là tiêu cực^(*). Mục đích của việc tiết kiệm, Người chỉ rõ: tiết kiệm là để phục vụ cho kháng chiến và kiến quốc; để tăng thêm tiền vốn xây dựng đất nước. Điều này càng quan trọng khi nước ta là nước dân chủ nhân dân, không thể tích lũy vốn theo kiểu thực dân, đế quốc bằng cách cướp bóc thuộc địa, bóc lột công nhân, nông dân, vay nợ nước ngoài và hơn thế nữa, tiết kiệm để nhanh chóng đưa nước ta ra khỏi tình trạng nghèo nàn lạc hậu, hậu quả 80 năm đô hộ, vơ vét của thực dân Pháp rồi đến phát xít Nhật. Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ 3 nội dung của việc tiết kiệm bao gồm: tiết kiệm sức lao động. Tức là phải tổ chức

sắp xếp cho khéo, phải nâng cao năng suất lao động, một người làm bằng hai, ba người. Tiết kiệm thời giờ, Người nói: "Thời giờ tức là tiền bạc; "Một tắc bóng là một thước vàng. Ai đưa vàng bạc vứt đi, là người điên rồ, ai đưa thời giờ vứt đi, là người ngu dại^(*). Tiết kiệm thời giờ của mình và tiết kiệm thời giờ của người khác. Tiết kiệm tiền của. Phải tiết kiệm tiền của nhà nước, của nhân dân và của chính mình. Việc này liên quan tới tiết kiệm sức người, tiết kiệm thời giờ. Đối tượng cần phải tiết kiệm mà Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra ở đây là tất cả mọi người đều phải tiết kiệm, song trước hết là các cơ quan, bộ đội, các xí nghiệp. Nội dung tiết kiệm phải cụ thể, thiết thực ngay trong vị trí công tác của mình. Bộ đội, chiến sĩ thì tiết kiệm đạn, quân nhu, chiến lợi phẩm; cán bộ cơ quan hành chính thì tiết kiệm thời gian, giấy, mực; cán bộ tư pháp tiết kiệm thời giờ cho dân khi triển khai nhanh công việc...

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh có nếp sống hết sức giản dị, tiết kiệm. Sự giản dị, tiết kiệm ấy mãi mãi là tấm gương sáng ngời cho muôn thế hệ noi theo. Đã có rất nhiều câu chuyện kể về tấm gương tiết kiệm của Bác, trong đó câu chuyện về đôi dép cao su và máy lạnh trong phòng Bác là những ví dụ điển hình về đạo đức sống giản dị, thanh tao, tiết kiệm của Người. Chuyện kể rằng: sau khi tiếp quản Thủ đô (tháng 10/1945), Trung ương bố trí Bác ở và làm việc trong ngôi nhà cao tầng, đồ sộ, vốn là nơi của viên Toàn quyền Đông Dương. Bác không đồng ý và sau đó đã chọn một căn phòng nhỏ trước đây là nơi ở của người thợ điện trong Phủ Toàn quyền, đồng thời bảo anh em

(*) Đại học Công đoàn Hà Nội

phục vụ quét dọn ngôi nhà đồ sộ ấy để làm nơi vui chơi cho các cháu thiếu nhi và tiếp khách. Trong thời gian Bác sống ở Hà Nội, thấy đôi dép cao su của Bác đã cũ, anh em phục vụ đề nghị cho thay dép mới, nhưng Bác chưa đồng ý, vì dép ấy vẫn còn dùng được. Có người mạnh dạn thưa với Bác là đôi dép mới chỉ có hai đồng rưỡi, không nhiều nhận gì. Bác đã giải thích: vấn đề không phải là hai đồng rưỡi mà là phải xem đã cần thay dép mới chưa? Đôi dép của Bác còn dùng được thì chưa nên thay! Khi đi thăm các địa phương, Bác bảo anh em phục vụ chuẩn bị cơm mang theo, hễ lúc nào thuận tiện thì dùng lại ăn cơm. Theo Bác, xuống thăm các địa phương, đơn vị là để nắm tình hình thực tế và góp ý, nhắc nhở về các công việc, chứ không phải xuống dự tiệc tùng, gây tốn kém. Bác còn nói vui: ở tỉnh chiều đãi thì họ cho mình ăn một nhưng sẽ hết cả con bò. Nếu Bác đến thăm bốn tỉnh như vậy thì kinh tế sẽ lạm phát. Có tỉnh nọ mặc dù đã được báo trước là Bác có mang cơm theo, nhưng vẫn sấm sủa cỗ bàn thịnh soạn. Khi được mời, Bác kiên quyết không ăn mà còn phê bình rất nghiêm khắc. Theo một cán bộ Cục Cảnh vệ được bảo vệ Bác Hồ trong những năm 1954-1962 thì có được ở gần Bác mới chúng kiến một điều đặc biệt: dù trời đông giá rét hay ngày hè nóng nực, không bao giờ thấy Bác kêu nóng hay rét quá. Có một dịp trong lúc chúng tôi đang nghĩ cách chống nóng cho Bác thì các đồng chí bên Bộ Ngoại giao công tác ở nước ngoài gửi biểu Bác chiếc máy điều hòa nhiệt độ. Khi nhận máy về, từ các anh ở Văn phòng Bác đến anh em phục vụ, bảo vệ đều vui mừng thấy như các đồng chí bên ngoại giao đã giúp mình tìm ra đáp số một bài toán khó. Lúc đó Bác đi công tác vắng. Các anh quyết định cho lắp máy điều hòa vào phòng của Bác, định khi Bác về sẽ xin phép sau. Các đồng chí thợ điện tích cực làm việc, chỉ một buổi sáng chiếc máy đã được đặt gọn vào tường trong phòng làm việc của Bác. Cầu dao điện vừa đóng, tiếng máy chạy ro ro, giống như có bầy ong về tổ. Lúc đó ở Hà Nội máy điều hòa còn hiếm, anh em chúng tôi nhiều người mới

biết lần đầu, cứ tấm tắc khen. Tuy vậy chúng tôi vẫn hồi hộp chờ ý kiến của Bác, bởi lẽ chúng tôi đều biết Bác sống rất giản dị. Những tiện nghi Trung ương dành cho Bác, thứ nào thật cần thiết Bác mới dùng. Chúng tôi hồi hộp chờ đợi. Lần ấy Bác đi công tác độ một tuần mà chúng tôi cảm thấy như đã dài hàng tháng. Nghe tin Bác về, chúng tôi chạy ra đón. Sau khi thăm hỏi anh em, Bác đi về phòng ở. Vừa bước vào phòng, chợt Bác dừng lại, hỏi: “các chú này, hôm nay nhà mình có mùi gì lạ quá!” Chúng tôi nhìn nhau, chưa ai trả lời câu hỏi của Bác. Chính tôi cũng chưa phát hiện được điều gì. Sau này hỏi các đồng chí thợ điện mới biết chiếc máy điều hòa do một hãng của nước ngoài sản xuất, chất lượng máy tốt, hình dáng đẹp nhưng muốn làm vui lòng khách, trong máy họ gắn thêm một bình bơm tự động có chứa nước hoa. Khi máy vận hành, van mở, nước hoa theo gió tỏa ra nên trong phòng lúc nào cũng phảng phất mùi thơm. Nếu ai không chú ý thì chỉ cảm thấy như quanh đây có mùi hoa lan, hoa huệ vậy. Biết không giấu được Bác, các đồng chí phục vụ xin lỗi Bác, rồi trình bày rõ lý do về chiếc máy điều hòa nhiệt độ. Không thấy Bác tỏ thái độ gì, chúng tôi thở phào nhẹ nhõm. Nhưng chỉ đến đầu giờ làm việc chiều hôm ấy, Bác cho gọi anh Vũ Kỳ đến và ân cần bảo: “Chiếc máy điều hòa nhiệt độ tốt đấy, các chú có thể đem đến cho quân y viện hoặc trại điều dưỡng thương binh. Hôm trước Bác đến thăm thấy các chú ấy ở nóng lắm. Còn Bác thì chưa cần, Bác ở thế này là được rồi”. Anh Vũ Kỳ và các đồng chí phục vụ đã hết lời đề nghị nhưng Bác vẫn không thay đổi ý kiến. Thế là ngay buổi chiều hôm ấy chiếc máy điều hòa được đưa ra khỏi căn phòng của Bác.

Nêu mấy mẫu chuyện nhỏ về tấm gương giản dị, tiết kiệm của Chủ tịch Hồ Chí Minh để chúng ta liên hệ đến cuộc sống của mỗi người hiện nay rồi học tập, làm theo gương Bác. Từ các câu chuyện này, mỗi cán bộ, công chức - những công bộc của dân, những con người theo Chủ tịch Hồ Chí Minh là những “đầy tớ trung thành của nhân dân”, kiểm điểm bản thân để

soi rọi vào mình, xem lại mình đã thực sự xứng đáng với danh hiệu cao quý đó chưa, nhất là vào thời điểm khi toàn Đảng, toàn quân, toàn dân đang ra sức thi đua học tập và làm theo tấm gương đạo đức của Người. Có nhiều câu chuyện, nhiều hình ảnh và những việc làm của một bộ phận không nhỏ cán bộ, công chức hiện nay nếu đem ra soi thì không xứng đáng với lời dạy của Bác. Không ít công chức hiện nay, có thu nhập không cao, song hiện vẫn được sống trong những ngôi nhà rộng rãi, đầy đủ tiện nghi hiện đại, với chi phí sinh hoạt hàng tháng cao gấp hàng chục lần thù lao nhà nước chi trả cho họ qua lương. Cuộc sống cá nhân của không ít cán bộ, công chức là đảng viên cũng rất hoang phí, xa hoa. Xã hội ngày nay đã phát triển hơn nhiều so với thời kỳ đất nước trong kháng chiến, song dù không phải đi dép cao su, mang cơm nắm khi đi công tác như Bác, chúng ta cũng không nên quá lãng phí, sa vào tiệc tùng, tiêu hoang công sản khi thi hành nhiệm vụ nhà nước, gây phản cảm trước dư luận và nhân dân lao động. Chúng ta đang thực hiện cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh" ở mọi ngành, mọi cấp, thiết nghĩ

sau mỗi đợt sơ kết, các cơ quan, đơn vị cũng phải nêu ra được những cá nhân, đơn vị cụ thể làm tốt, làm chưa tốt, có biểu hiện tham nhũng, tiêu cực, xa hoa, lãng phí để cuộc vận động này đi vào thực chất và đạt hiệu quả cao. Học tập Bác là phải làm theo Bác, học thực chất, làm thực chất, học và làm theo bằng chính trách nhiệm cán bộ, đảng viên trước nhân dân, bằng liêm sỉ và đạo đức công vụ, chứ không học và làm một cách vô thức. Mỗi cán bộ, công chức, đảng viên đang sống và làm việc theo pháp luật, được người dân giám sát hãy sống và làm việc cho tốt sao cho không phụ lòng nhân dân, đi ngược lại với mong muốn của Bác Hồ - đấy chính là những việc làm thiết thực và hiệu quả nhất trong việc thực hiện cuộc vận động học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Thực hiện tốt điều đó cũng chính là chúng ta đã làm cho tấm gương Bác mãi ngời sáng trong lòng mỗi người dân Việt Nam ●

Ghi chú:

- (1) Hồ Chí Minh, Toàn tập, NXB Chính trị Quốc gia Hà Nội, 2002, T.6, Tr.485.
- (2) Sđd, T.5, Tr.637.

Thấm nhuần tư tưởng...

(Tiếp theo trang 10)

- Sắp xếp lại đội ngũ cán bộ, công chức nhà nước theo đúng chức danh, tiêu chuẩn; thực hiện tinh giản biên chế.

- Định kỳ kiểm tra, đánh giá cán bộ, công chức, kịp thời thay thế những cán bộ, công chức yếu kém và thoái hóa.

- Tăng cường cán bộ cho cơ sở. Có chế độ chính sách đào tạo, bồi dưỡng, đãi ngộ đối với cán bộ xã, phường, thị trấn.

Những quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng đội ngũ cán bộ, hình thành phong cách làm việc của người lãnh đạo đã thể hiện sự vận dụng và phát triển sáng tạo học thuyết của chủ nghĩa Mác – Lê-nin trong điều kiện cụ thể của Việt Nam. Những quan điểm

này luôn có giá trị đúng đắn trong điều kiện mới của cách mạng Việt Nam, khi nước ta đang thực hiện xây dựng thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, tích cực chủ động hội nhập kinh tế quốc tế ●

Ghi chú:

- (1) Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1996, t5, tr 644.
- (2), (3) Hồ Chí Minh: Sđd, t 5, tr 280, tr 273.
- (4) Hồ Chí Minh: Sđd, t 9, tr 284
- (5) Văn kiện Hội nghị lần thứ ba Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1997, tr 77.
- (6) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2001, tr 141.
- (7) Văn kiện trình Đại hội X của Đảng, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội 2006, tr 136.